



Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

BM-WP.055.7.2026.AM
4239756.17338080.14088782
Warszawa, 19-03-2026

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z 16 lutego 2026 r. (znak: V.7203.92.2025.MŻW) w sprawie potrzeby wprowadzenia rozwiązań i podjęcia działań na centralnym poziomie administracji w związku z zagrożeniem dla środowiska i zdrowia ludzi powodowanym przez przedsięwzięcia na terenie hałdy kopalni "Marcel" w Radlinie, przekazuję stosowne wyjaśnienia.

Odpady

Z informacji przekazanych przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (dalej: „Śląski WIOŚ”) wynika, że przedmiotowe uciążliwości związane są z wieloletnią działalnością Kopalni Węgla Kamiennego ROW RUCH „MARCEL”, należącej do Polskiej Grupy Górniczej S.A., i składowaniem na przedmiotowej hałdzie skały płonnej oraz innych rodzajów odpadów pogórnich.

Ze względu na rodzaj zgromadzonych odpadów następuje ich miejscowy samozapłon, powodując zapożarowanie masywu hałdy oraz osuwiska i zapadliska, co skutkuje okresową nieorganizowaną emisją zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza. Dodatkową przyczyną emisji jest także realizowany na hałdzie proces rekultywacji, w ramach którego prowadzone są procesy przetwarzania i odzysku składowanych tam odpadów.

W związku z powyższym, Śląski WIOŚ w okresie 14 września–27 listopada 2023 r. przeprowadził interwencyjną kontrolę w firmie Barosz-Gwimet sp. z o. o. (dalej: „Spółka”) która realizuje prace związane z rekultywacją przedmiotowej hałdy wraz z wykonywaniem procesów przetwarzania i odzysku składowanych tam odpadów. W toku kontroli stwierdzono, że w związku z rozbiórką i rekultywacją hałdy, Spółka posiada decyzje Marszałka Województwa Śląskiego oraz Starosty Wodzisławskiego zezwalające na wydobywanie odpadów ze zwałowiska oraz na przetwarzanie odpadów w procesach odzysku, zarówno poza instalacjami i urządzeniami, jak i w instalacji, tj. urządzeniu krusząco-sortującym. Przeprowadzona kontrola WIOŚ wykazała naruszenie warunków decyzji zezwalającej Spółce na przetwarzanie odpadów pozyskanych z eksploatowanego zwałowiska, prowadzące do utraty statusu odpadów poprzez wytworzenie kruszyw budowlanych. W związku z powyższym zgodnie z art. 194 ust. 5 ustawy o odpadach¹ Śląski WIOŚ wymierzył Spółce administracyjną karę pieniężną.

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587).

Ponowna kontrola działalności Spółki w zakresie przestrzegania warunków i wymagań określonych w ww. decyzjach została rozpoczęta przez Śląskiego WIOŚ 17 grudnia 2025 r. Do dnia sporządzenia niniejszego pisma kontrola nie zakończyła się.

Odnosząc się do decyzji administracyjnych z zakresu gospodarki odpadami, należy zaznaczyć, że w sytuacji składania wniosku o wydanie zezwolenia na przetwarzanie odpadów – zgodnie z art. 46 ustawy o odpadach – organ właściwy może odmówić jego wydania w sytuacji, gdy:

1. mógłby powodować zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska;
2. jest niezgodny z planami gospodarki odpadami;
3. jest niezgodny z przepisami prawa, w tym prawa miejscowego.

Dodatkowo przed wydaniem takiego zezwolenia organ właściwy zasięga opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia przetwarzania odpadów, a wojewódzki inspektor ochrony środowiska oraz komendant powiatowy wydają postanowienie:

- w zakresie spełnienia wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska;
- w zakresie spełnienia wymagań określonych w przepisach dotyczących ochrony przeciwpożarowej oraz w zakresie zgodności z warunkami ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w operacie przeciwpożarowym.

Ponadto – zgodnie z art. 47 ustawy o odpadach – jeżeli posiadacz odpadów narusza przepisy ustawy w zakresie działalności objętej zezwoleniem istnieje możliwość cofnięcia takiego zezwolenia.

Natomiast w odniesieniu do zgody na wydobywanie odpadów, w ustawie o odpadach nie wskazano przepisów, które umożliwiałyby cofnięcie zgody na wydobywanie odpadów ze względu na aspekt środowiskowy, ponieważ w sytuacji gdy zachodzą przesłanki wskazujące na konieczność wydobywania odpadów lub likwidację zjawisk pożarowych to cofnięcie zgody na wydobywanie odpadów i wstrzymanie wydobywania odpadów może przyczynić się w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej do wystąpienia negatywnego oddziaływania tych odpadów na środowisko oraz ludzi. Cofnięcie zgody na wydobywanie odpadów wiązałoby się z zaprzestaniem prowadzenia prac, co mogłoby przyczynić się do wystąpienia niekontrolowanego rozprzestrzenienia się zjawisk pożarowych.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że – zgodnie z art. 362 ustawy – Prawo ochrony środowiska² – jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:

1. ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;
2. przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

W ww. decyzji organ ochrony środowiska może określić:

1. zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;
 - 1a) czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego;
2. termin wykonania obowiązku.

W przypadku braku możliwości nałożenia obowiązku podjęcia ww. działań, organ ochrony środowiska może zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do uiszczenia na rzecz budżetów właściwych gmin kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.

Przepis art. 362 ustawy - Prawo ochrony środowiska ma charakter uzupełniający i powinien być stosowany wtedy, gdy inne normy nie przewidują bardziej szczegółowych rozwiązań.

² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r. poz. 647).

Biorąc powyższe pod uwagę, należy pamiętać, że – zgodnie z przepisami ustawy o odpadach oraz ustawy o odpadach wydobywczych³ – organ właściwy do wydawania decyzji w zakresie gospodarki odpadami, w tym zezwoleń na przetwarzanie odpadów oraz zgody na wydobywanie odpadów, sprawuje nadzór nad przestrzeganiem warunków określonych w wydawanych decyzjach oraz nad prawidłowością prowadzenia działalności objętej tymi decyzjami.

W ramach wykonywania swoich kompetencji organ właściwy jest również odpowiedzialny za podejmowanie działań w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości związanych z prowadzeniem działalności w zakresie gospodarowania odpadami, w tym za inicjowanie postępowań administracyjnych oraz stosowanie przewidzianych prawem środków nadzorczych i kontrolnych.

Emisja pyłów i stan powietrza

W związku z napływającymi do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach interwencjami na uciążliwości powodowane opadem pyłu, powstającym w wyniku zapożarowania hałdy oraz prowadzenia na jej terenie prac, Centralne Laboratorium Badawcze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dalej: „CLB GIOŚ”) na zlecenie Śląskiego WIOŚ przeprowadziło pomiary opadu pyłu w okresie od 29 listopada 2019 r. do 20 listopada 2020 r., czyli przez okres 1 roku. Próbniki pomiaru opadu pyłu zainstalowane zostały w trzech miejscach, tj. przy ul.: Wrzosowej 52, Rymera 27c, Kostki-Napierskiego 80a. Analiza wyników wykazała, że sumaryczny opad pyłu w okresie jw., w poszczególnych punktach przedstawiał się następująco:

- ul. Wrzosowa 52 90,30 g,
- ul. Rymera 27c 71,94 g,
- ul. Kostki Napierskiego 80a 57,54 g.

W żadnej z ww. lokalizacji nie wystąpiło przekroczenie rocznego poziomu wartości odniesienia dla opadu substancji pyłowej, określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu⁴, wynoszącego 200 g/(m² x rok).

Kolejne badania opadu pyłu na terenie Radlina rozpoczęto na zlecenie Śląskiego WIOŚ 27 sierpnia 2025 r. CLB GIOŚ zainstalowało próbnyki na opad pyłu w 6 lokalizacjach, tj. przy ul.: Makuszyńskiego, Korfantego, Rymera, Nałkowskiej, Kostki-Napierskiego oraz ul. Ks. Kardynała Bolesława Kominka. Przedmiotowe badania są w toku, a planowany czas ich trwania to również okres 1 roku.

Ponadto Śląski WIOŚ zlecił CLB GIOŚ wykonanie pomiarów stanu zanieczyszczenia powietrza na terenie Radlina (lokalizacja: ul. Makuszyńskiego 15) za pomocą ambulanse pomiarowego imisji. Badania przeprowadzono w okresie od 30 września do 2 listopada 2023 r. (z przyczyn technicznych część badań wykonano w innych terminach, ale mieszczących się w ww. przedziale), w związku z sygnalizowanym w interwencjach nadmiernym zapyleniem powietrza oraz uciążliwościami odorowymi (wynikającymi także z oddziaływania Koksowni Radlin). Pomiarami objęto stężenia następujących zanieczyszczeń: węglowodory aromatyczne, fenol, siarkowodór, amoniak, pył zawieszony, benzen, toluen, etylobenzen, ksyleny. Uzyskane wyniki porównano z dopuszczalnymi wartościami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w

³ Ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2336).

⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2010 r. Nr 16 poz. 87).

powietrzu⁵ oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu. Nie stwierdzono przekroczeń stężeń badanych zanieczyszczeń (stężenia fenolu, siarkowodoru i amoniaku były poniżej progu oznaczalności zastosowanej metodyki badawczej).

Jednocześnie informuję, że z uzyskanych od Śląskiego WIOŚ informacji wynika, że organy zezwalające na wydobywanie odpadów z ww. zwałowiska oraz na przetwarzanie odpadów w procesach odzysku, zarówno poza instalacjami i urządzeniami, jak i w instalacji, tj. Marszałek Województwa Śląskiego oraz Starosta Powiatu Wodzisławskiego, nie przeprowadzali kontroli spełniania przez Spółkę warunków określonych w wydanych przez siebie decyzjach.

Ponadto Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (dalej: „GIOŚ”) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: „PMŚ”) nie prowadzi ciągłego monitoringu jakości powietrza, wód i gleb bezpośrednio przy hałdach. W ramach PMŚ nie bada się również materiałów nagromadzonych na składowiskach (hałdach) odpadów. Skład gazów i pyłów ze składowisk (hałd) odpadów, powinien być badany przez zarządzających lub eksploatujących składowisko (hałdę) lub jednostkę zobowiązaną do likwidacji zapożarowania hałdy, na podstawie odpowiednich decyzji administracyjnych. Również kwestie zdrowotne dotyczące analiz zachorowań na obszarach hałd nie należą do kompetencji GIOŚ.

W ramach PMŚ GIOŚ prowadzi monitoring jakości powietrza. Najbliżej położone stałe stacje jakości powietrza (tła miejskiego) GIOŚ w ramach PMŚ zlokalizowane są w Wodzisławiu Śląskim, przy ul. Gałczyńskiego oraz w Rybniku, przy ul. Borki.

Jakość powietrza określa się również na podstawie obiektywnego szacowania, w oparciu o wyniki modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu. W modelowaniu uwzględniona jest emisja ze składowisk odpadów, w tym z hałd odpadów pogórnich. Modelowanie matematyczne dla wybranych substancji na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w strefach w Polsce, zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony Środowiska (POŚ)⁴, jest wykonywane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB).

Oceny jakości powietrza w ramach PMŚ wykonuje się w cyklach rocznych. Roczna ocena jakości powietrza za rok 2025, zgodnie z ustawą POŚ⁶, zostanie opracowana do 30 kwietnia br. i po tym terminie mogą być udostępniane dane dotyczące jakości powietrza za rok 2025.

Działania w zakresie ograniczenia zagrożeń

Z informacji uzyskanych z Ministerstwa Aktywów Państwowych wynika, że Polska Grupa Górnicza S.A. (PGG S.A.) podjęła następujące działania w celu ograniczenia zapylenia i emisji w środowisku oraz eliminacji ryzyka wystąpienia pożarów hałdy:

1. zaangażowano jednostki naukowe w celu konsultacji metod prewencji przeciwpożarowej hałdy i w projekcie technologii wykonywania robót w celu zwiększenia ich skuteczności. Zagadnienia dotyczące stabilności i bezpieczeństwa zwałowiska zostały udokumentowane w opracowaniu GIG Katowice z 2024 r. pt.: „Przeprowadzenie niezbędnych analiz i badań w celu ustalenia okoliczności i przyczyn zdarzenia (wystąpienia osuwiska w dniu 16.09.2023 r.) na rekultywowanym obiekcie w Oddziale KWK ROW Ruch Marcel oraz działań zaradczych”;

⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r. poz. 845).

⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r. poz. 647).

2. zaktualizowano technologię i organizację bezpiecznego prowadzenia robót w celu zabezpieczenia nowo formowanej bryły rekultywacyjnej wewnątrz wykonanego wyrobiska przed rozprzestrzenianiem się zjawisk termicznych;
3. praktycznie codziennie przeprowadzana jest kontrola inspektora nadzoru inwestorskiego lub innych służb Kopalni;
4. uruchomiono stały monitoring wizyjny obiektu;
5. zwiększono częstotliwość prowadzonego nadzoru termiczno – aerologicznego:
 - a. raz na miesiąc wykonywany jest nalot termowizyjny dronem,
 - b. raz na tydzień prowadzone są badania wgłębne składu gazów pożarowych oraz temperatury w punktach pomiarowych,
6. uruchomiono ciągły pomiar stężenia pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ oraz gazów w rejonie hałdy, w wyznaczonych czterech punktach;
7. uruchomiono ciągły pomiar kierunku i siły wiatru w dwóch miejscach pomiarowych;
8. celem uzyskania całkowitej kontroli nad prowadzonymi pracami przy likwidacji zapożarowania oraz budowie bryły rekultywacyjnej, PGG S.A. złożyła w Starostwie Powiatu Wodzisławskiego wnioski o:
 - a. zezwolenie na przetwarzanie odpadów z bieżącej produkcji do budowy bryły rekultywacyjnej (decyzja wydana);
 - b. zezwolenie na przetwarzanie odpadów do produkcji kruszywa z przepalonego łupka (decyzja wydana), oraz do Marszałka Województwa Śląskiego wniosek o wydanie zgody na wydobywanie odpadów wydobywczych celem likwidacji ognisk pożarowych (wniosek rozpatrywany od 18.12.2024 r.).

Całkowite wstrzymanie lub ograniczenie zakresu robót stwarza zagrożenie niekontrolowanego rozprzestrzenienia się zjawisk pożarowych. Jedynie w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych prace są wstrzymywane. Zakres prowadzonych prac jest określany na bieżąco, poprzez jego dostosowywanie do informacji i danych pochodzących z monitoringu jakości powietrza.

Prace zostaną zakończone po wybudowaniu obiektu zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym. Obiekt docelowo ma osiągnąć wysokość do rzędnej 350 m n.p.m. Termin osiągnięcia tej wysokości uwarunkowany jest licznymi zmiennymi, m.in.:

- warunkami atmosferycznymi (wymóg wstrzymywania robót w warunkach sprzyjających unosowi pyłów);
- obowiązkiem likwidacji zjawisk termicznych, ilością uzyskanego materiału (odpadów wydobywczych) do lokowania na obiekcie;
- realizacją warunków z decyzji (czas pracy, itp.).

Po wykonaniu rekultywacji technicznej zostanie przeprowadzona rekultywacja biologiczna poprzez nasadzenie drzew i krzewów zgodnie z projektem.

PGG S.A. w ramach nadzoru inwestorskiego stale monitoruje przebieg robót oraz ich zgodność z dokumentacją projektową. Wokół obiektu zamontowano 4 kamery z podglądem na prowadzone prace. Wyznaczeni pracownicy kopalni posiadają bieżący dostęp do obserwacji monitoringu wizyjnego co umożliwia ciągłą kontrolę prac. Na bieżąco są sporządzane raporty z obchodów i kontroli na hałdzie. Podczas obchodów przeprowadzanych przez służby kopalni wykonywane są pomiary temperatur gorącego materiału przy użyciu kamery termowizyjnej oraz pirometru. Prowadzone są także loty dronem wyposażonym w kamerę termowizyjną, celem kontrolowania temperatury całego obiektu. Stan zapylenia monitorują 4 czujniki pyłu zamontowane w rejonie hałdy.

Zgodnie z wprowadzonymi w 2025 r. przez Wykonawcę zmianami w technologii robót materiał z obszarów zapożarowanych przemieszczony jest do wnętrza bryły, gdzie po przesortowaniu ładowany jest na samochody ciężarowe celem wykorzystania do budowy tzw. „ekranu oddzielającego” z materiału drobnziarnistego i inertnego, mającego za

zadanie izolację nowo formowanej bryły od części zapożarowanej.

W celu skoordynowania i wzmocnienia nadzoru nad prowadzonymi przez firmę zewnętrzną pracami związanymi z budową bryły i likwidacją zapożarowania utworzono w strukturze Oddziału KWK ROW odrębną komórkę organizacyjną (Zespół ds. Odpadów Wydobywczych). Pracownicy kopalni na bieżąco interweniują u Wykonawcy robót, jeżeli stwierdza się unoszenie pyłu poza teren budowanej bryły rekultywacyjnej „Marcel” i prace zostają przerwane do czasu wystąpienia sprzyjających warunków atmosferycznych – siły i kierunku wiatru.

Uruchomiono telefon do zgłoszeń mieszkańców w temacie uciążliwości czynny 24h/7 dni w tygodniu.

Z wyrazami szacunku

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Załącznik:

1. Klauzula informacyjna zapytania o charakterze ogólnym.